

УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

НАКАЗ

14.05.2004 N 239

Про затвердження Державних санітарних
норм
та правил "Транспортування продовольчої
продукції"

(Державну реєстрацію Наказу скасовано на
підставі

Висновку Міністерства
юстиції

N 5/37 від 23.03.2005)

Відповідно до статті 40 Закону України "Про
забезпечення
санітарного та епідемічного благополуччя
населення"

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Державні санітарні норми
та правила
"Транспортування продовольчої продукції", що
додаються.

2. Департаменту державного санітарно-
епідеміологічного
нагляду Міністерства охорони здоров'я України цей
наказ довести до
установ і закладів державної санітарно-
епідеміологічної служби,
міністерств, інших центральних органів
виконавчої влади в
установленому порядку.

3. Контроль за виконанням наказу покласти
на Директора

Департаменту державного санітарно-
епідеміологічного нагляду
МОЗ України, першого заступника Головного
державного санітарного
лікаря України Бережнова С.П.

Міністр
А.В.Підаєв

Міністерства охорони
України
239

Міністерстві
р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ

здоров'я

14.05.2004 N

Зареєстровано в
юстиції України
31 серпня 2004

за N 1072/9671

ДЕРЖАВНІ САНІТАРНІ НОРМИ ТА ПРАВИЛА

"Транспортування продовольчої продукції"

1. Загальні положення

1.1. Державні санітарні норми та правила
"Транспортування
продовольчої продукції" (далі - Правила)
встановлюють гігієнічні
вимоги і норми до повітряного, водного і
залізничного транспорту,
що забезпечують перевезення продовольчої продукції
груп 1-13,
15-23, 25 Гармонізованої системи опису і кодування
товарів (додаток до Закону України "Про Митний
тариф України".

1.2. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд за дотриманням санітарно-гігієнічних і санітарно-епідеміологічних норм і правил державними органами, підприємствами, організаціями, установами незалежно від форм власності, підприємцями - фізичними особами і громадянами покладений на органи державної санітарно-епідеміологічної служби України.

1.3. Юридичні і фізичні особи, які транспортують продовольчу продукцію, є відповідальними за її відповідність вимогам санітарних норм і безпеки для здоров'я і життя населення.

1.4. Державні стандарти, технічні умови, технологічні інструкції та інші нормативно-технічні документи щодо планування, організації та транспортування продовольчої продукції повинні відповідати санітарному законодавству.

2. Вимоги до транспортування

2.1. Продовольча продукція потребує особливих умов перевезення.

2.2. Перевезення продовольчої продукції, а також матеріалів і виробів, які мають контакт з нею, повинно здійснюватися в умовах, що забезпечують збереження їхньої якості і безпеки для здоров'я населення.

2.3. При виборі транспортного засобу та його оснащень

враховуються найменування, вид, категорія, сорт, відповідність якісного стану продовольчої продукції нормативним документам; призначення продовольчої продукції (реалізація в торговельній мережі, громадське харчування, промислова переробка), час транспортування, зовнішня температура, кількість і цінність продукту, кінцевий термін реалізації продукту, рекомендована температура транспортування.

2.4. Найбільш придатними для транспортування продовольчої продукції є спеціалізовані транспортні засоби, що мають відповідне маркування.

2.5. Перевезення продовольчої продукції здійснюється залізничним, водним, повітряним або комбінованим видами транспорту в спеціально підготовлених для цього транспортних засобах.

При транспортуванні вантажів, що вимагають захисту (охолодження, вентилявання, обігрів), перевезення здійснюють транспортними засобами, що забезпечують підтримку необхідних параметрів мікроклімату.

2.6. Кожна партія продовольчої продукції повинна відповідати вимогам нормативно-технічної документації, мати документи, що підтверджують її походження, якість і безпеку для здоров'я людини:

2.6.1. Декларацію про відповідність, що видається виробником продукції на кожну партію харчових продуктів, продовольчої

сировини, супутніх матеріалів, або:

2.6.2. Сертифікат відповідності чи свідоцтво про визнання відповідності, що видаються на:

а) харчові продукти та супутні матеріали, призначені для реалізації на внутрішньому ринку України;

б) продовольчу продукцію вітчизняного виробництва, призначену для експорту (якщо це передбачено умовами контракту чи міжнародною угодою, в якій бере участь Україна).

2.6.3. Висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи, свідоцтво про державну реєстрацію, гігієнічний сертифікат, що видаються:

а) висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи - на нові харчові продукти, харчові продукти та продовольчу сировину промислового виробництва, супутні матеріали;

б) свідоцтво про державну реєстрацію - на спеціальні харчові продукти;

в) гігієнічний сертифікат - на кожну партію плодоовочевої, плодово-ягідної та баштаної продукції, вирощеної в Україні та призначеної для реалізації на внутрішньому ринку чи подальшої промислової переробки, кожну партію харчових продуктів, продовольчої сировини та супутніх матеріалів, призначену для експорту (якщо це передбачено умовами контракту чи міжнародною угодою, в якій бере участь Україна).

2.6.4. Ветеринарні документи (ветеринарна довідка, ветеринарне свідоцтво, ветеринарний сертифікат):

а) ветеринарна довідка - на кожну партію (тушу) продовольчої

сировини та харчових продуктів тваринного походження (щодо їх ветеринарно-санітарної якості та безпеки), призначену для реалізації в межах адміністративного району;

б) ветеринарне свідоцтво - на кожну партію (тушу) продовольчої сировини та харчових продуктів тваринного походження (щодо їх ветеринарно-санітарної якості та безпеки), призначену для реалізації в межах України;

в) ветеринарний сертифікат (міжнародний ветеринарний сертифікат) - на кожну партію продовольчої сировини та харчових продуктів тваринного походження, призначену для експорту.

2.6.5. Сертифікат якості та карантинний дозвіл, що видаються на:

а) зерно та продукти його переробки;
б) картоплю, овочі, плоди, ягоди і баштанні культури (крім харчових продуктів зазначеної групи промислового виробництва).

2.7. При ввезенні на територію України продовольчої продукції в пункті пропуску надаються товаросупроводжувальні, товаротранспортні документи (вантажна декларація, вантажний план).

2.8. Транспортні засоби (ізотермічні вагони, рефрижераторні вагони і контейнери, вагони-борошновози тощо, водні та повітряні судна), що використовуються для перевезення продовольчої продукції, повинні мати санітарний паспорт встановленого зразка (додаток), виданий відповідною установою Держсанепідемслужби

терміном не більше ніж на один рік, а для швидкопсувної продукції - терміном на 6 місяців у встановленому порядку.

Внутрішня поверхня вантажного приміщення повинна мати покриття, виконане з матеріалів, що легко піддаються миттю і дезінфекції, дозволені головним державним санітарним лікарем на підставі позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

2.9. Експедитор, вантажники та інші особи, що причетні до перевезення, повинні мати при собі особисту медичну книжку встановленого зразка, працювати в спецодезії, дотримуватися правил особистої гігієни, забезпечувати схоронність, якість, безпеку і виконання правил транспортування (завантаження) продовольчої продукції.

Умови транспортування (температура, вологість та ін.) повинні відповідати вимогам нормативно-технічної документації на кожний вид продовольчої продукції, а також Правилам перевезень швидкопсувних вантажів (наказ Міністерства транспорту України від 09.12.2002 N 873, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29.12.2002 за N 1031/7319).

2.10. Продовольча продукція повинна транспортуватися в умовах, що унеможливають її псування і забруднення.

2.11. Забороняється ввезення в Україну продовольчої продукції без маркування державною мовою України, що містить у доступній для

сприйняття споживачем формі інформацію у відповідність до вимог санітарного законодавства.

2.12. Підготовка продовольчої продукції до перевезення здійснюється відповідно до вимог державних стандартів, технічних умов, сертифікатів та інших нормативно-технічних документів, що містять вимоги до її якості.

2.13. Продовольча продукція повинна пред'являтися до перевезення у справній тарі й упаковці, що відповідають вимогам державних стандартів, технічних умов, умов торговельних контрактів. Додаткові вимоги до тари й упаковки продовольчої продукції регламентуються відповідно до чинного законодавства.

2.14. Пред'явлення продовольчої продукції до перевезення здійснюється в транспортабельному стані. Тара та упаковка повинні захищати вантаж від механічних впливів, бути справними, міцними та чистими.

2.15. Продовольча продукція не приймається до перевезення, якщо термін реалізації, що зазначений у сертифікаті або документі про якість продукції, менше, ніж термін доставки.

2.16. Завантаженню продовольчої продукції для подальшого перевезення передуює обов'язкова санітарна обробка, що є одним із обов'язкових етапів додаткової підготовки транспортних засобів, що

складаються із заходів профілактичної дезінфекції або дезінсекції,
а в необхідних випадках, дератизації та дезодорації внутрішніх
ємностей транспортних засобів, в яких здійснюється
перевезення
продовольчої продукції, дозволеними в
установленому порядку
засобами.

2.17. Санітарна обробка транспортних засобів
здійснюється
безпосередньо перед кожним вантажоперевезенням
продовольчої
продукції.

2.18. Санітарна обробка здійснюється
спеціалізованими
підрозділами закладів державної санітарно-
епідеміологічної служби
України, а також суб'єктами підприємницької
діяльності за
наявності ліцензії Міністерства охорони здоров'я
України на
проведення дезінфекційних, дезінсекційних,
дератизаційних робіт
(крім робіт на об'єктах ветеринарного контролю) та
акредитованих в
установленому порядку Міністерством охорони
здоров'я України,
ліцензії Державного департаменту ветеринарної
медицини на
проведення дезінфекційних, дезінсекційних,
дератизаційних робіт
(на об'єктах ветеринарного контролю) (далі -
установи). Санітарна
обробка транспортного засобу проводиться на підставі
відповідних
договорів установ з вантажовласниками або
вантажовідправниками,
або належним чином уповноваженими ними особами
незалежно від їх
форм власності та відомчої підпорядкованості за їх
рахунок.

2.19. Санітарна обробка транспортних засобів повинна здійснюватися у спеціально виділених місцях, у спеціальних миючих блоках або в місцях завантаження із застосуванням дезінфекційних засобів, зареєстрованих у встановленому порядку.

2.20. Особи, які здійснюють санітарну обробку транспорту, проходять медичне обстеження відповідно до діючого законодавства.

2.21. На період проведення санітарної обробки транспортного засобу повинно бути забезпечено виконання правил техніки безпеки та дотримання вимог екологічної безпеки.

2.22. Факт проведення санітарної обробки транспортного засобу посвідчується довідкою. Довідки надаються установами, що здійснюють санітарну обробку, та повинні містити таку інформацію: найменування установи, що здійснювала санітарну обробку; номер та термін дії ліцензії; вид транспортного засобу, який проходив обробку, його номер; найменування вантажовідправника або вантажовласника, з яким укладено договір на проведення санітарної обробки транспортного засобу, його адреса, інші реквізити; вид продовольчої продукції, яку передбачається перевозити транспортним засобом; дата проведення санітарної обробки транспортного засобу та назви засобів, що використовувались; підпис відповідальної особи та печатка організації.

2.23. Забороняється перевезення продовольчої продукції транспортом, що не відповідає санітарним нормам.

2.24. Не допускається транспортування продовольчої продукції транспортом, на якому раніше перевозилися отрутохімікати, бензин, газ та інші отруйні речовини та ті, що мають сильний запах, а також разом з непродовольчими товарами.

2.25. Під час перевезення продовольчої продукції повинні дотримуватися вимоги нормативних документів, що регламентують порядок їхнього розміщення та укладання.

2.26. Продовольча продукція після завершення перевезення повинна відповідати установленим вимогам безпеки для здоров'я населення.

2.27. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд за транспортуванням продовольчої продукції здійснюють посадові особи державної санітарно-епідеміологічної служби України на відповідному виді транспорту або за рішенням головного державного санітарного лікаря України - інших установ Держсанепідемслужби.

3. Транспортування продовольчої продукції залізничним транспортом

3.1. Для перевезення продовольчої продукції використовуються універсальні криті вагони, криті вагони з утепленим кузовом, вагони-зерновози і борошновози, універсальні контейнери,

ізотермічні вагони і контейнери (рефрижераторні вагони і контейнери, вагони-термоси, спеціальні цистерни, живорибні вагони).

3.2. Перевезення продовольчої продукції, а також матеріалів і виробів, які мають контакт з ними, повинно здійснюватися в умовах, що забезпечують збереження їхньої якості і безпеки для життя і здоров'я населення.

3.3. Відправник зобов'язаний надати залізничній станції разом з накладною документи, що підписані в день навантаження та підтверджують якість вантажу з його точним найменуванням, позначенням виду, категорії, сорту, відповідності якісного стану продукту нормативним документам із указівкою їхніх номерів, їх призначенням (реалізація в торговельній мережі або суспільному харчуванні, промислова переробка), виду тари й упаковки, якщо продукція не перевозиться без транспортної тари насипом або навалом.

3.4. Після вивантаження продовольчої продукції вантажоодержувач повинен провести очищення вагонів, контейнерів тощо, а в необхідних випадках промивку та дезінфекцію дозволеними Державною санітарно-епідеміологічною службою або Державним департаментом ветеринарної медицини засобами. Такі роботи виконуються за рахунок вантажоодержувачів.

3.5. У ряді випадків, визначених Правилами санітарної охорони території України, ветеринарними санітарними нормами, після вивантаження певних видів продукції вантажоодержувач (вантажовласник) зобов'язаний за свій рахунок забезпечити проведення обробки та знезараження вагонів на дезінфекційно-промивних станціях (пунктах), промивно-пропарювальних підприємствах або пунктах підготовки критих вагонів залізничного транспорту за належністю.

3.6. Транспортування живого товару (тварин, птиці) здійснюється згідно з вимогами Правил перевезення тварин, птиці та інших вантажів, які підлягають державному ветеринарно-санітарному контролю (наказ Міністерства транспорту України від 09.12.2002 N 873, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29.12.2002 за N 1032/7320).

3.7. На станціях завантаження тварин і птахів повинний бути забезпечений весь комплекс санітарно-гігієнічних заходів, що унеможливує загрозу зараження працівників залізничного транспорту і населення, яке проживає поблизу, інфекційними хворобами.

3.8. Швидкопсувні вантажі транспортують згідно з вимогами Правил перевезення швидкопсувних вантажів (наказ Міністерства транспорту України від 09.12.2002 N 873, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29.12.2002 за N 1031/7319) та даних Правил.

3.9. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд за ввезенням продовольчої продукції товарних груп 1-13, 15-23, 25 Гармонізованої системи опису і кодування товарів здійснюється безпосередньо на кордоні (у залізничному пункті пропуску через Державний кордон), а в разі потреби проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи продовольчої продукції здійснюється при прибутті до митниці призначення (Закон України "Про Митний тариф України").

4. Транспортування продовольчої продукції повітряним транспортом

4.1. Транспортування продовольчої продукції на повітряних судах проводиться відповідно до Авіаційних правил (Повітряний кодекс України).

4.2. Завантаженню підлягає продовольча продукція, що розміщена в тарі, прикріпленій до палету (підтоварника), що унеможлиблює її зсув.

4.3. Забороняється завантаження продовольчої продукції насипом, навалом або іншими способами, що може призвести до її зсуву під час польоту, деформації, руйнування та пошкодження споживчої упаковки.

4.4. Транспортування продовольчої продукції здійснюється у вантажному відсіці судна окремо від багажу і вантажів, що мають стійкий запах або викликають негативний вплив на продовольчу

продукцію.

4.5. Вантажні відсіки літаків, що транспортують продовольчу продукцію, підлягають обов'язковій санітарній обробці перед завантаженням продовольчої продукції.

4.6. Вантажно-розвантажувальні роботи продовольчої продукції в аеропортах проводяться особами, що мають особисті медичні книжки і забезпечені санітарним одягом.

4.7. Транспортні засоби для перевезення продовольчої продукції в аеропортах підлягають обов'язковій санітарній обробці згідно з діючими Правилами.

5. Транспортування продовольчої продукції водним транспортом

5.1. Вантажні приміщення суден повинні утримуватися в чистоті, бути пофарбовані, а також герметично закриватися, що гарантує збереження вантажу і запобігання контакту з людьми в період транспортування.

5.2. Підготовка судна до приймання вантажу - продовольчої продукції, підготовка вантажних приміщень, перевірка рефрижераторних установок, порядок приймання вантажу, забезпечення схоронності вантажу в рейсі і здавання вантажу в порту призначення здійснюються в установленому порядку.

5.3. Безпосередньо перед початком завантажувальних операцій

внутрішні поверхні вантажних приміщень суден, контейнерів підлягають обов'язковій санітарній обробці.

5.4. Персонал суден, який займається продовольчою продукцією, повинний проходити в обов'язковому порядку попередні і періодичні медичні огляди відповідно до чинного законодавства України.

5.5. Вантажні приміщення суден перед початком завантажувально-розвантажувальних робіт повинні бути обстежені комісійно фахівцями державної санітарно-епідеміологічної служби водного транспорту разом із представниками судновласника, відправника вантажу (вантажодержувача).

5.6. При завантаженні продовольчої продукції необхідно враховувати вимоги діючих нормативних документів, санітарних норм і правил щодо транспортування кожного окремого виду вантажу (м'ясо-рибна, плодоовочева продукція, продовольча сировина тощо).

5.7. Продовольча продукція повинна перевозитися згідно з встановленими вимогами в залежності від перевезень груп продовольчих вантажів або вантажів конкретних найменувань.

5.8. Ступінь готовності вантажних приміщень до приймання продовольчого вантажу визначається комісією і залежить від стану вантажних приміщень, раніше перевезеного вантажу та інших факторів.

5.9. На суднах, що спеціалізовані для перевезення конкретних категорій продовольчих вантажів, вантажні приміщення повинні бути обладнані відповідно до вимог щодо перевезень даних вантажів.

5.10. Транспортування продовольчих швидкопсувних вантажів допускається на спеціалізованих суднах з рефрижераторним устаткуванням, а також на інших суднах (у тому числі – несамохідних) за умови забезпечення технології транспортування і терміну збереження, що установлені виготовлювачем для даних вантажів.

5.11. Для перевезення швидкопсувних вантажів повинні використовуватися рефрижераторні судна (контейнери), перед завантаженням яких відправником вантажу (представником порту) повинна бути перевірена справність холодильної системи.

5.12. Спільне укладання різних швидкопсувних вантажів у трюмі (рефконтейнері) допускається за умови, якщо: фізико-хімічні властивості одних вантажів, що завантажуються, не можуть шкідливо вплинути на інші вантажі; режим перевезення, що вимагається для одного вантажу, є допустимим для іншого вантажу.

5.13. Зачищення та мийка внутрішніх поверхонь транспортних засобів після вивантаження здійснюються одержувачем або за згодою

порту його силами і засобами за рахунок одержувача із здійсненням повного зачищення та видалення залишків вантажу.

5.14. На рефконтейнерах і суднах, що мають холодильні системи у вантажних приміщеннях, повинні бути встановлені системи автоматичного регулювання і реєстрації температури і вологості повітря в трюмах. Отримані дані повинні зберігатися весь період транспортування і з приходом судна в порт надаватися фахівцям державної санітарно-епідеміологічної служби України за їхньою вимогою. Перед прийомом заморожених продуктів рефрижераторні приміщення (контейнери) судна повинні бути охолоджені до потрібної температури.

5.15. При транспортуванні швидкопсувної продовольчої продукції в ізотермічних трюмах вентиляційні пристрої повинні працювати протягом усього періоду транспортування. Судна повинні бути обладнані дистанційними приладами для виміру параметрів (температури і відносної вологості) зовнішнього і трюмного повітря або мати в наявності аспіраційні психрометри.

5.16. За відсутності в порту умов, за яких можна забезпечити необхідний режим збереження, продовольча продукція повинна бути перевантажена тільки за прямим варіантом "судно-машина-вагон".

5.17. Для перевезення наливної продовольчої продукції

використовуються танки-контейнери і танки суден-танкерів. Внутрішня поверхня вантажних приміщень транспортних засобів, а також ємностей, трубопроводів і перекачувальної апаратури не повинна мати ушкоджень, повинна легко піддаватися миттю і дезінфекції та бути виконана з матеріалів (або покрита лакофарбовими матеріалами), дозволених головним державним санітарним лікарем для контакту з продовольчими продуктами, що мають позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

5.18. Процеси очищення і мийки вантажних приміщень і відповідних систем, особливо на суднах, що перевозять наливні продовольчі вантажі, повинні бути максимально механізовані і безпечні для екіпажа. Особи, що безпосередньо працюють у цистернах, танках, повинні бути забезпечені санітарним одягом, засобами індивідуального захисту.

5.19. Перевезення плодоовочевих вантажів може здійснюватися рефрижераторним і вентиляльованим тоннажем (судна, ліхтери, баржі). Плодоовочевий вантаж необхідно розміщувати на критих палубах на небезпечній відстані від апарелі з метою зменшення впливу зовнішнього повітря на вантаж.

5.20. При транспортуванні продовольчої продукції суднами забезпечується постійна закрыта вентиляція повітря усередині

вантажних приміщень, що повинна здійснюватися безперервно протягом усього періоду транспортування.

5.21. Транспортний засіб, призначений для транспортування риби і морепродуктів, не може використовуватися для транспортування іншої продукції. У виняткових випадках дозволяється його використання за умови миття і санобробки за узгодженням з органами державного санітарно-епідеміологічного нагляду України.

Перший заступник Міністра,
Головний державний
санітарний лікар України
О.В.Лапушенко

Додаток
до п. 2.8.

Державних

санітарних норм

та правил

"Транспортування
продукції"

продовольчої

Міністерство охорони здоров'я України

Державна санітарно-епідеміологічна служба
України

САНІТАРНИЙ ПАСПОРТ

Дата
закладів

№ реєстрації

держсанепідслужби

Вид (марка) транспортного засобу

Державний номер (номер)

Власник

Вид продовольчої продукції, дозволеної до
перевезення

Режим санітарної обробки

Маркування транспортного засобу (указати
необхідність)

Термії дії до

Головний державний санітарний лікар

Підпис

Печатка

Продовжено до:

Продовжено до:

Директор Департаменту державного
санітарно-епідеміологічного
нагляду МОЗ України
С.П.Бережнов